

EUSCREEN, APARADOR DEL PATRIMONI AUDIOVISUAL DE LA TELEVISIÓ A EUROPA

Alícia Conesa, Montserrat Fortino

TV3 Televisió de Catalunya

1. L'ARXIU DE TELEVISIÓ, PART DEL PATRIMONI CULTURAL

Des dels seus inicis, l'any 1983, TV3 Televisió de Catalunya ha seguit una política de preservació de la seva producció i emissió, seguint recomanacions d'organismes internacionals com FIAT/IFTA. Ja abans de les primeres emissions es va constituir el departament de documentació, amb la missió de preservar i documentar l'arxiu audiovisual de TV3.

Però TV3 no es un organisme de preservació, sinó un operador públic de televisió que té com a missió la producció i emissió. Per tant, l'arxiu de TV3 és un arxiu lligat a la producció i emissió, però que, com a part d'un servei públic, està complint una doble finalitat.

Com a fons patrimonial

Preservant com a únic dipositori, un fons d'interès cultural i patrimonial, que no està preservat en cap altre arxiu.

Com a eina de producció

Gestionant aquest fons, que constitueix un dels actius de la pròpia televisió, amb criteris d'eficiència, per facilitar la seva explotació en la emissió i producció, i rendibilitzar al màxim el seu ús.

Tant la política de preservació com la base de dades que cataloga i indexa el fons conservat, s'han dissenyat amb aquesta doble finalitat de preservació i

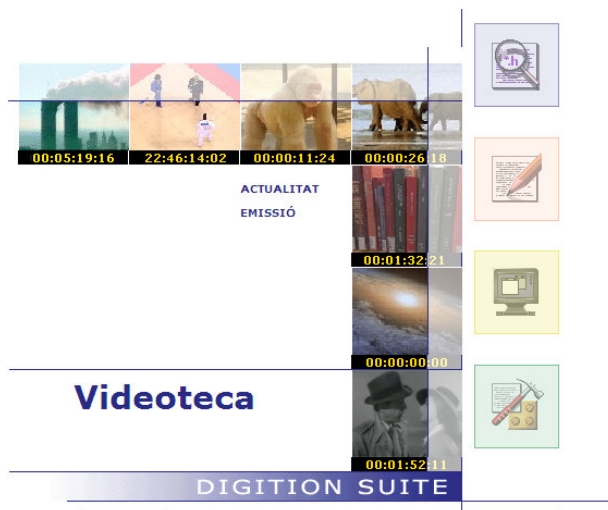
ús. L'objectiu es constituir l'arxiu de les emissions i elaborar, alhora, un banc d'imatges que permeti i impulsi la reutilització d'aquest material.

Per tant l'arxiu de TV3 és, la mateix temps:

- una part important del Patrimoni Audiovisual de Catalunya. La història política, social i cultural del país des de l'any 1983 està reflectida en les produccions de TV3 preservades a l'arxiu.
- un actiu de TV3, un recurs fonamental per complir amb la missió de "prestar un servei públic audiovisual de qualitat amb criteris d'eficiència"

2. LA DIGITALITZACIÓ DE L'ARXIU: PRESERVACIÓ I DIFUSIÓ

Quan l'any 2003 es va implementar a TV3 el procés de producció digital, amb el sistema DIGITION. l'arxiu va estar completament integrat el projecte. Podem dir que l'arxiu digital està en el nucli del sistema de producció i emissió digital.

L'objectiu inicial va ser arxivar digitalment el que es produïa digitalment (el material "nascut digital")

en el mateix format de producció. Un cop estabilitzat el procés de producció i arxiu digital del nou material, a finals del 2006 es va iniciar el procés de digitalització del fons de l'arxiu en cintes per incorporar-lo a l'arxiu digital, que és un projecte de llarg recorregut.

Cal tenir en compte que la preservació dels arxius audiovisuals, en concret la preservació de les imatges enregistrades en cintes de vídeo, requereixen una política de preservació activa. Els suports vídeo són fràgils, s'han de preservar en condicions ambientals adequades per evitar que es deteriorin. Però el problema més greu és la seva obsolescència. La preservació de les imatges és doncs una carrera contra el temps, si les imatges no són transferides o digitalitzades abans que el suport es deteriori o quedi obsolet, es perden irremediablement.

La digitalització del fons antic s'està realitzant dins de TV3 i amb mitjans propis, aplicant recursos tècnics i humans que la pròpia digitalització deixa disponibles: aprofitant aparells, VTR i Flexicard, que es deixen d'utilitzar en producció (cuidant al màxim el seu manteniment per assegurar la seva durabilitat) i reubicant personal. Per exemple els antics magatzemers són els que realitzen les ingestes i el control del Flexicard.

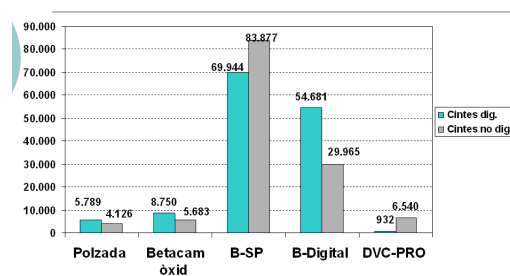
Només s'ha externalitzat la digitalització de les cintes d'un format problemàtic (Betacam òxid, unes 6000 cintes), que va digitalitzar SONY en el seu centre Preservation Factory al sud de França, just abans que el tanquessin el 2007.

De moment no s'ha establert un procés de selecció sobre els fons ja arxivats, sinó que s'han establert prioritats. Per a la digitalització es prioritzen, per assegurar la seva preservació, els materials en formats de vídeo ja obsolets o problemàtics. Però també, des del punt de vista de l'accés i ús, es dona prioritat als materials que es

requereixen per a la producció, emissió i publicació (digitalització "on demand") i els materials que des Documentació es considera que tenen més possibilitat d'ús, en funció de les previsions informatives o de programació.

Actualment, ja està digitalitzat més d'un 50% del total de les cintes de vídeo de l'arxiu. Hi ha col·leccions, que ja estan digitalitzades pràcticament al 100%, com els reportatges emesos per Informatius i Esports des de 1984 i tipologies de programes, com la ficció pròpia, documentals i programes d'entrevistes, que s'han considerat prioritàries.

Estat de digitalització del fons de cintes de l'arxiu a final de 2011:

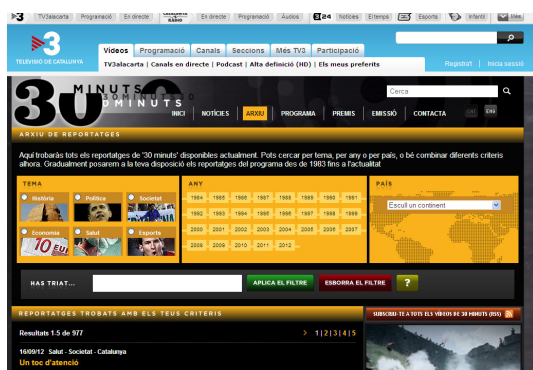
L'arxiu digital conté ja (juliol 2012) més de 180.000 hores de vídeo (que ocupen uns 4.000 Tera Bytes), i té un creixement anual d'unes 25.000 hores, aproximadament 15.000 de nova producció i 10.000 procedents de digitalització del fons antic.

La digitalització del fons l'arxiu de TV3 compleix una doble missió que ens permet trencar amb la dicotomia entre preservació i ús: assegurar la preservació de les imatges en la millor qualitat possible i facilitar-ne un accés fàcil i permanent.

Els usuaris interns tenen accés directe a tot aquest fons, gestionat i indexat pel Departament de Documentació, que és àmpliament utilitzat. Cada dia es recuperen de l'arxiu més de 500 clips, uns 80 hores diàries, tant per reemissions com per reutilització de fragments i també per a cessions o

vendes de programes, doblatges o imatges d'arxiu.

La digitalització del fons de l'arxiu permet publicar part del seus fons al portal de TV3, [TV3alacarta](#), com ja s'ha fet, per exemple, amb la col·lecció del programa [30 minuts](#), i també participar en altres projectes que impulsen la difusió i l'ús del patrimoni audiovisual, com EUscreen.

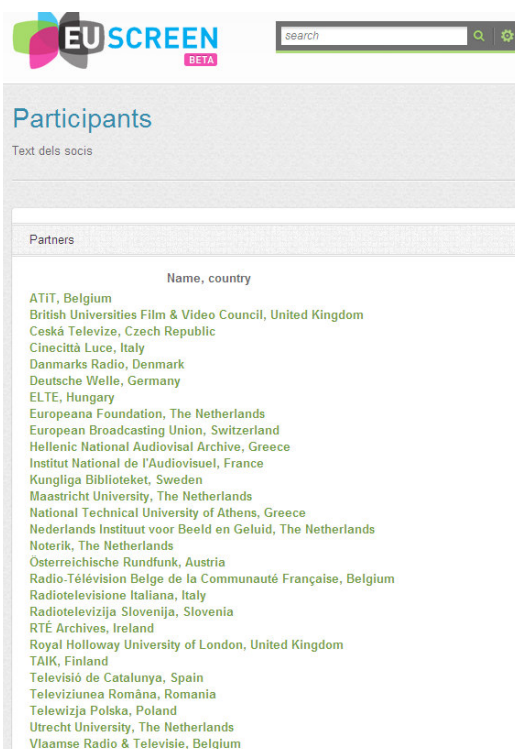
3. EL PROJECTE EUSCREEN

El projecte [EUscreen](#) és un projecte d'àmbit europeu, que té com a objectiu fomentar i facilitar l'exploració de la història de la televisió a Europa, facilitant l'accés a continguts audiovisuals seleccionats dels principals arxius europeus, enriquits i contextualitzats per un conjunt homogeni de metadades. I al mateix temps, generar una comunitat o network de bones pràctiques, no només entre els arxius audiovisuals, sinó també entre arxius i els seus usuaris, sobretot en l'entorn de la investigació acadèmica i la comunitat educativa.

Tot i que els continguts audiovisuals de molts arxius ja estan essent digitalitzats actualment i alguns d'ells ja estiguin disponibles online, l'accés als arxius audiovisuals, els televisius especialment, segueix sent fragmentat i dispers. L'objectiu de EUscreen és oferir la possibilitat de localitzar, consultar les dades relacionades i visionar materials seleccionats de

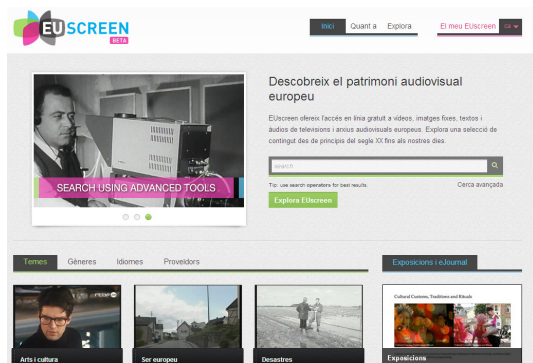
diferents arxius europeus en un sol portal. Per això, EUscreen i ha desenvolupat uns criteris de selecció de continguts i un sistema de metadades que permet agrupar col·leccions heterogènies.

EUscreen és la continuació o segona etapa del projecte de recerca europeu VideoActive (2006-2009). EUscreen va començar a l'octubre de 2009 com un projecte de recerca de tres anys (2009-2012) subvencionat amb fons del programa eContentplus de la Comissió Europea. El consorci EUscreen està coordinat per la Universitat d'Utrecht i està format per [27 socis](#) (arxius audiovisuals, institucions de recerca, proveïdors tecnològics, EBU/UER i Europea) de 19 països europeus.

Com ha resultat del projecte, més de 35.000 ítems sobre el patrimoni i la història de la televisió a Europa (vídeos, fotografies, articles) es posen a disposició online a través d'un portal multilingüe de lliure accés, [EUscreen](#), que es va obrir al públic el 27 d'octubre de 2011, coincidint amb el Dia

Internacional dels Arxius Audiovisuals. El portal d' EUscreen és doncs un aparador únic del patrimoni audiovisual de la televisió a Europa.

El portal es dirigeix a diferents tipus d'usuaris, s'ha dissenyat perquè sigui útil per a la investigació i l'educació, però també atractiu per al públic en general. Els materials publicats estan contextualitzats i catalogats de forma homogènia, per permetre diversos tipus de cerca i exploració del fons, en un entorn multilingüe.

EUscreen actua a més com a proveïdor de continguts audiovisuals de [Europeana](#). S'ha establert un sistema d'exportació automàtica de les metadades que permet que els materials d'EUscreen també siguin consultables a Europeana, connectats a una col·lecció online de milions d'items digitalitzats de diferents museus, biblioteques i arxius europeus.

"Amb EUscreen animem els usuaris a participar activament en la història d'Europa i la història de la televisió, independentment de les fronteres lingüístiques i culturals. Aquest és un gran pas endavant en l'exploració del patrimoni televisiu per analitzar com hem arribat a veure'ns nosaltres mateixos i els altres en diferents èpoques ", diu la coordinadora del projecte, Sonja de Leeuw.

3.1 Exposicions virtuals

El portal [EUscreen](#) permet explorar els materials establint cerques temàtiques, per gèneres, per idioma.. i cercant qualsevol terme de les metadades, en un entorn de cerca multilingüe.

Però a més de totes aquestes possibilitats de recerca, el portal EUscreen aporta una altra eina per facilitar la consulta i exploració del seu fons, les [exposicions virtuals](#) creades per investigadors, arxivers o documentalistes dels arxius participants, presenten aspectes concrets del fons d'EUscreen.

Un bon exemple d'aquest tipus d'exposició és l'exposició [Being European](#), que reuneix materials audiovisuals de tot el continent, es divideix en diversos subtemes que mostren com la cultura i la identitat europees han estat expressades a les diverses televisions.

Les exposicions virtuals són una bona eina d'exploració i presentació del fons, que poden ser especialment útils en l'entorn educatiu o de difusió cultural. També els usuaris en general podran generar i exportar exposicions virtuals, sobre temes o aspectes que els interessin, creant relacions entre materials de diversos arxius.

3.2 Conferències Internacionals

Un dels objectius d'EUscreen ha esta crear una comunitat o network de bones pràctiques, Per això, dins del

projecte s'han organitzat tres conferències internacionals sobre la gestió i difusió dels arxius audiovisuals, en les que han participat tant documentalistes i arxivers, aportant la seva experiència en els arxius, com usuaris professionals, investigadors i acadèmics. Aquestes conferències han servit també per anar presentant els avenços i resultats del projecte al seu públic potencial de l'entorn acadèmic i educatiu.

La primera [Conferència Internacional d'EUscreen](#), celebrada els dies 7 i 8 d'octubre de 2010 a la Casa del Cinema a Roma, va estar dedicada a la política de selecció de continguts i contextualització en el camp de l'audiovisual.

La segona [Conferència](#) celebrada els dies 15 i 16 de setembre de 2011 a la Biblioteca Nacional de Suècia a Estocolm, va estar dedicada a l'ús i la creativitat. S'hi van fer dos tallers: un sobre com els materials d'EUscreen podrien ser utilitzats en l'aprenentatge, la recerca, l'oci / patrimoni cultural i la reutilització creativa; i un altre sobre oportunitats de finançament i models sostenibles per a la digitalització de material audiovisual.

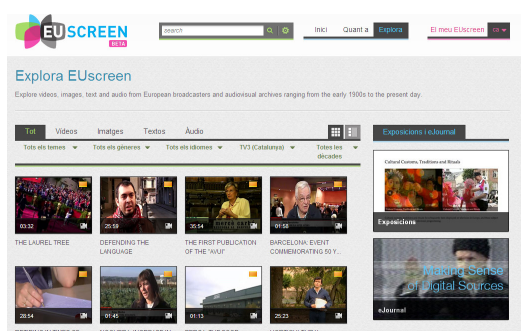
La darrera [Conferència](#) s'ha celebrat a la Universitat de Budapest (ELTE) el 12 i 13 de setembre de 2012, ha tingut per títol "Patrimoni Audiovisual i la Web", i s'ha centrat en les estratègies de difusió dels arxius audiovisuals a internet.

3.3 La participació de TV3 a EUscreen

Televisió de Catalunya va participar al projecte VideoActive i també participa al projecte EUscreen com a proveïdor de continguts.

Per a aquest projectes s'han seleccionat del fons de l'arxiu de TV3 uns 2.000 ítems. Aquesta materials

s'han seleccionat seguint els criteris de selecció (temàtics, per gèneres, per dècades) establerts pels participants de l'entorn acadèmic, però seleccionant només materials dels quals TV3 en tingués tots els drets d'explotació que permetessin la seva publicació en un portal d'accés obert.

Part d'aquests materials ja havien estat digitalitzats i d'altres s'ha prioritzat la seva incorporació a l'arxiu digital per poder-los incloure en el projecte. Les tasques subvencionades pel projecte han estat la selecció, preparació i catalogació dels materials, però no la seva digitalització, que s'ha fet dins del projecte general de digitalització de l'arxiu de TV3, prioritzant i avançant la digitalització dels materials seleccionats (digitalització "on demand").

De tots aquets materials s'han exportat les metadades existents en el catàleg de l'arxiu de TV3, la base de dades de DIGITION, i s'han enriquit amb metadades pròpies del portal EUscreen (títols i resum en anglès, indexació segon el sistema de classificació i Thesaurus multilingüe).

Per publicar els vídeos al portal, s'ha enviat al servidor central còpia en format MP4 dels vídeos seleccionats, en alguns casos programes complets, en altres clips específics editats especialment pel projecte,

Com a col·lecció especial, TV3 ha incorporat a EUscreen materials relacionats amb una de les missions

principals de TV3, la normalització del català. Aquesta col·lecció especial es pot explorar en l'exposició virtual titulada [“TV3 a television in and for Catalan”](#)

Per completar i contextualitzar aquests materials, la publicació digital [Critical Studies in Television](#) incorpora també un article sobre TV3 i els seu arxiu.

La participació de TV3 en el projecte ha implicat la incorporació del català en aquest portal europeu multilingüe i la difusió en l'àmbit europeu, tant a través d'EUscreen com d'[Europeana](#), d'una selecció de continguts significatius de l'arxiu de TV3, que reflecteixen tots els gèneres i tots els períodes, i que poden, així, ser consultats i comparats amb continguts similars de les més importants televisions europees, com a part de la gran riquesa del patrimoni audiovisual europeu.

I també, i no menys importat, el projecte EUscreen ens ha donat la oportunitat de treballar en xarxa amb altres arxius europeus i investigadors i acadèmics, i d'intercanviar i compartir experiències i bones pràctiques en la gestió i difusió dels arxius audiovisuals.

3.4 El futur d'EUscreen: EUscreenXL

El projecte EUscreen acaba l'octubre del 2012, però està en vies de creació una Fundació, en la que participarien tots els socis del projecte, que tindrà com objectiu mantenir actiu el portal fruit del projecte.

De tota manera, també està en vies d'aprovació per la Comissió Europea un

nou projecte, també coordinat per la Universitat d'Utrecht i amb un conjunt de participants similar al d'EUscreen, EUscreenXL (març 2013 – març 2016), que té com objectiu mantenir i enriquir el portal EUscreen, però sobretot actuar com a agregador de materials audiovisuals a Europeana.

En el projecte EUscreenXL els socis proveïdors de continguts a més d'aportar ítems seleccionats i contextualitzats al portal d'EUscreen, es comprometen a aportar un conjunt més ampli de documents a Europeana, exportant les metadades existents relacionades amb els ítems ja publicats a Internet per cada participant, segons un model d'exportació de metadades generat i validat per el projecte EUscreenXL

Per tant, el projecte EUscreenXL serà estratègic per ampliar en els propers anys el nombre de documents audiovisuals disponibles a Europeana, afegint un volum important de materials dels arxius de les televisions europees.

Així la riquesa patrimonial i documental dels arxius de televisió d'Europa podrà ser consultada no només en un portal específic, EUscreen, sinó que un nombre més ampli dels seus documents audiovisuals seran localitzables a [Europeana](#), el gran repositori del patrimoni digital europeu, integrats a una col·lecció online de milions d'ítems digitalitzats de diferents museus, biblioteques i arxius europeus.

